

מכתבים הם מעין גשר של נייר המקצר את המרחק בין המכתובים, ובדרך־הטבע מביא המכתב עמו משהו מן העבר השני של המרחק הזה. בדין היה אפוא להניח כי המכתב בים יביאו לגינוסר משהו מאמריקה, מהגם שאמריקה זו מסמלת לא רק מרחק גיאוגרפי אלא גם מושג, או סבך של מושגים. והנה ראה זה פלא: מסתבר שלגבי עודד בורלא המרחק שבין גייריורק לגינוסר זהה בדיוק עם המרחק שבין גינוסר לגייריורק, אילו היתה ליאורה בנייריורק ועודד היה כותב אליה מגינוסר, לא היה צריך לשנות דבר במכתבים אלה. לכל היותר היה עליו להשיג מיט משפטים אחדים המדברים בשלג או בסנאים, שאינם שכיחים, כידוע, על גדות הכינרת, כל יתר הנושאים, הנפשות והמצבים שהמכתבים מספרים בהם אין להם, כמדומה, כל גבולות של מקום ושל זמן. כל מקום וכל שעה היפים לילדים יפים גם להם, וזו מעלתם.

בחן רב, בשפע דמיון ודימויים, בהומור חביב ולך פשטני, מספר בורלא על חיות ועופות, ורציים ורמשים. כל אחד מהם הוא טיפוס בפני עצמו, ואחדים אף מיצגים טיפוסים אנושיים שבעיותיהם והולשותיהם מוכרות היטב ועם זאת אינן גולשות לבאנאליות. וזאת בזכות הטיפול המיוחד שהמחבר מעניק לכל אחד מגיבוריו: לכל אחד מהם אופי משלו, סגנון משלו ושפה משלו. הצפרדע מדברת בחרוזים; השבלול בשפת „כתב־יד“; העכבר מזכיר לנו, משום־מה, את אורח דיבורו הפעלתני של עסקן ציבורי מן ה„ע“ ליה השלישית“; הארינמל, ששמו חנמאל בן־שלום והוא עורך־דין, מדבר כעורך־דין, ופרת־משה־רבנו מדברת כנגנת.

לא כל הפרקים עומדים על רמה אחידה, אך החלשים הם באמת מיעוט ואינם מקלקלים את השורה. הבריחות הפרטיות (או אולי המשפחתיות?) שהסופר לא מצא לנכון להשיג מיטן כשערך את המכתבים בספר, אינן מעלות ואינן מורידות דבר לגבי הקוראים־הילדים, אך אנו, כמבוגרים, נהגינו מאד, בייחוד מאלו המרמזות על התיאטרון העברי. וכאן המקום לציין עוד תכונה אחת שהספר

ה„שחור־לבן“ של הילדים יוכל לקלטם מבלי שיתערער כתוצאה מגילוי ה„פער“ שבין תפיסתם לתפיסת המבוגרים. עניינים כאלה שזורים בפרקי הספר לא אחת, ותמיד הם מוצגים באותה מידה של ישר־לב, טעם טוב והתאפקות נבונה, והוא הדין ביחסים שבין ההורים לילדים ובין הילדים לבין עצמם. יש בספר גם אפיזודה אחת שאולי „העזה“ היא להעלות אותה כמו שהיא. ביקור של מורה של זקנה אחת, שהילדים מטיחים בפניה מתוך תמימות מה ששמעו מפי אביהם: שהיא שיכת למאה הקודמת ושהיא רומנטית ללא תקנה ובכל הזדמנות היא מדקלמת שירים סנטימנטליים (הם עושים זאת לאחר שבאמת דיקלמה באזניהם שיר שכוה). המורה נפגעת עד עמקי נשמתה, הילדים מספרים על המקרה להורים, האב יודע שהוא האשם בכל הענין, והסבך נראה ללא מוצא כמעט. גם מקרה זה מסתיים בכי־טוב, תודות לישרם וכנותם של כל הנוגעים בדבר והאמון שהם רוחשים איש לרעהו.

הספר עוסק בימים שלפני מלחמת־העצמאות. והילדים של היום ימצאו בו הרבה ענין „היסטורי“, נקי מציונות לשמה. הציורים, הנאים כשלעצמם, אינם הולמים את פשטותו הריאלית של הספר, מצד אחד, ואינם מגיימים עים לכלל „נייטראליות“ מסוגנת, מצד שני.

מכתבים לליאורה

ליאורה שבגינזור קיבלה מכתבים מן הדוד שבאמריקה. אם היתה קוראת מכתבים אלה לפני חבריה, ואם התקנאו בה חבריה שלא היה להם דוד כזה משלהם — אין אנו יודעים. אך יודעים גם יודעים אנו שהיתה להם סיבה להתקנא. מכל מקום, ענין זה מצא את תיקונו על הצד הטוב ביותר. הדוד של ליאורה קיפץ את המכתבים בספר נאה, וכך יצאו מרשות־היחיד אל רשות־הרבים. עתה, משניתן לנו להציץ בהם בזכות ולא בחסד, מצהירים אנו כי עוול היה זה לולא זיכה אותנו עודד בורלא בספר־חמד זה.

אף כי אין כאן עלילה של מחזה, הרי הספר עשיר ביסודות של פעילות ותנועה המגרים ממש להמחזה. אין ספק שבימאי (או כוריי אוגרף) בעל-מעוף יוכל להעשיר בהם את בימת-הילדים.

הספר מצויר בידי המחבר, וטוב שאין בורלא המצייר מנסה להתחרות בבורלא המספר. רישומיו נחמדים ולא-יומרניים.

ד. ל.

מצטיין בה והיא — התיאטרליות, במובן החיובי ביותר של מושג זה. הגיוון בלשונם של הטיפוסים השונים, עושר דרכי הביטוי וההבעה כמו גם המצבים הקומיים, כאילו נלקחו מבימת-התיאטרון או נכתבו למענה.

* עודד בורלא: מכתבים לליאורה; רישומים מאת המחבר; ספרית פועלים, מרחביה, 1961; 135 עמ'.

יופיעו בעונה הקרובה ב"עם הספר"

פרופ' ל. שפירא / היסטוריה של המפלגה הקומוניסטית
הסובייטית

חיבור מקיף ויחיד בסוגו, מתחילותיה הצנועות של „המפלגה“ ועד 1959. מבוסס על כל מה שאפשר לדעת בנושא זה במערב. המחבר הוא מרצה למימשל-ולמדיניות-של-ברית-המועצות באוניברסיטה-של-לונדון.

פרופ' ג'. מ. גילברט / יומן נירנברג

תעודה היסטורית-פסיכולוגית ממדרגה ראשונה, רישום יומימי של שיחות עם ראשי המשטר הנאצי — ובינם לבין עצמם — בימי משפט-נירנברג, מאת מי שהיה פסיכולוג מטעם בית-הדין ולימים — מן העדים המרכזיים במשפט-אייכמן.

או-נו / קולה של בורמה

לקט אפייני מחוך משנת מנהיגה וראש-ממשלתה של בורמה החדשה. מסות ודברי-הגות על סוציאליזם, בודיזם ונייטראליזם, וכן ניתוח מקיף של תקופת השלטון היפאני בבורמה.

עם הספר, מולים ומפיצים בע"מ, רח' ביאליק 9, טל. 67244, ת"א